

DUBBELSEMINARIUM

**BARNKONVENTIONEN I TEORI OCH PRAKTIK
& VAD ÄR ETT "BARN"?**

**ETT DUBBELSEMINARIUM INFÖR GENOMFÖRANDET AV
BARNKONVENTIONEN TILL SVENSK LAG.
MED ÅSA EKMAN OCH YLVA ÅGREN.**

MASTHUGGSTEATERN 30 SEPTEMBER 2019

ÅSA EKMAN Expert inom barnrättsfrågor, arbetar för primärt kommuner och organisationer med utbildning och fördjupning i såväl teori som praktik av barnkonventionen. Har tidigare suttit i styrelsen för Rädda barnen och sitter idag i BRIS styrelse. www.asaekman.com

BARNKONVENTIONEN - I TEORI OCH PRAKTIK

En orientering i FNs barnkonvention med särskilt fokus på det som rör konst och kultur samt åsikt och yttrandefrihet.

Barnkonventionen ingår i Internationell folkrätt som rör mänskliga rättigheter, det är en av konventionerna jämsides bland annat Konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, konventionen om skydd av personer med funktionsnedsättning, konventionen om avskaffande av all form av diskriminering av kvinnor, konventionen om avskaffande av alla former av rasdiskriminering.

Orsaken till att Barnkonventionen uppstått är det faktum att barn är en särskilt utsatt grupp som behöver vuxenvärldens stöd, skydd och omsorg för att både överleva och utvecklas. Barn saknar rösträtt. Vi vuxna har rösträtt och vi kan påverka det samhälle som vi vill leva i. Vi kan påverka vilka lagar och regler vi vill ska styra vårt samhälle, men det kan inte barn.

Det faktum, att barns maktlöshet utnyttjas på såväl ett globalt plan som ett nationellt plan dagligen och att deras möjlighet till att på egen hand göra sig hörda i stort är obefintlig, skapar ett behov av att konkretisera och belysa just barns rättigheter utanför samlingsbegreppet mänskliga rättigheter. Konventionen handlar om det enskilda barnet och inte barn som klump. Varje enskilt barn har dessa rättigheter.



BARNENS VÄRLDSKARTA

De länder som syns är de länder som har en lagstiftning mot barnaga. Ungefär 90% av alla barn som växer upp i världen växer upp där våld är sanktionerat av staten.

I en nationell undersökning för åk. 9 visar det sig att 44% av barnen har varit utsatta av våld från någon vuxen under sitt liv. 36% av barnen säger att det är en förälder eller vårdnadshavare som utsatt dem.

Barnens världskarta: www.raddabarnen.se

Barnkonventionen består av 54 artiklar samt 3 fakultativa protokoll, tre tilläggsprotokoll. Sverige ratificerade barnkonventionen, de 54 artiklarna, år 1990 (den antogs av FN:s generalförsamling 1989) och förband sig därigenom juridiskt att följa dessa. FN:s kommitté för barnrättsfrågor är de som är uttolkare av barnkonventionens artiklar. Enligt kommittén finns det inga frågor som inte påverkar barn idag eller i framtiden. Därför är principen om barnets bästa en allmän tolkningsprincip i hur vi skall se på saker i samhället. Principen skall alltid väga tungt.

Ratifikation, eller ratificering, är den process varigenom en stat binder sig rättsligt till en internationell överenskommelse, till exempel ett avtal eller ett fördrag. Själva processen består av att ett ratifikationsinstrument utfärdas som ett formellt bevis på att staten har förbundit sig till överenskommelsen.

Det första tilläggsprotokollet berör barn i väpnade konflikter och det andra berör handel med barn, barnprostitution och barnpornografi. Det tredje ger barn möjlighet att lämna klagomål till FN:s barnrättskommitté.

De första två tilläggsprotokollen antogs av FN:s generalförsamling i maj år 2000 och Sverige ratificerade det första år 2003 och det andra år 2006. Det tredje tilläggsprotokollet som rör barns klagorätt, det som ger barn rätten att föra fram sina klagomål och få upprättelse, har Sverige ej ratificerat.

Genom att det tredje tilläggsprotokollet inte är ratificerat, har barn i Sverige heller inte rätt att överklaga utanför landets eget juridiska system. I praktiken innebär det att ett barn som har fått sina rättigheter kränkta och som har uttömt samtliga juridiska instanserna i landet ej har rätt att vända sig till FN:s kommitté för barnrättsfrågor och få ärendet prövat där. Vilket barn i andra länder, exempelvis Danmark, kan göra.

Vad är mina rättigheter värda om jag inte kan få upprättelse när de kränks?

I Sverige har vi tradition att när vi skriver på konventioner av detta slag tittar vi över existerande lagar och när vi sedan skriver nya lagar så petar vi in andemeningen av konventionerna i de nya lagarna. Vi transformerar alltså konventionen in i befintliga strukturer; vi har redan fört in barnkonventionen i befintliga lagar såsom skollagen, socialtjänstlagen eller utlämningslagen etc.

Barnkonventionen är inte byggd på så sätt att det tillämpas straff om stater bryter mot den. FN:s Kommitté för barnrättsfrågor har som uppgift att med fem års intervaller granska samtliga medlemsländer. Sverige skickar en officiell rapport vart femte år, samtidigt skickar även civilsamhället komplement som problematiserar och fördjupar arbetet med barnkonventionen i Sverige. Kommittén möter förutom officiella representanter, även representanter från civilsamhället samt barn.

Kommitténs arbete bygger på att skapa konstruktiva dialoger, att påtala brister och uppmuntra till förändring. Om det hade varit kopplat till sanktioner och straff hade risken varit överhängande att det i sig hade slagit mot just barn då ökade statliga utgifter innebär besparingar på områden som barn är beroende av såsom vård, skola och omsorg.

Den kritik som kommer i utvärderingen tas sedan vidare inom de verksamhetsområden det gäller. Handlar det om kritik mot socialtjänsten får IVO (Inspektionen för vård och omsorg) i uppgift att implementera åtgärder och reda ut verksamheten. Det är viktigt att förändringsarbetet sker inom de befintliga strukturer som Sverige har och att implementeringen av barnkonventionen fullföljs av de befintliga institutioner och förvaltningar.

Finns det något som inte påverkar barn idag eller i framtiden?

Sverige har genom åren fått kritik på såväl hur vi implementerat konventionen inom det befintliga rättssystemet samt i hur barn och ungas möjligheter att göra sin röst hörd, ta del av och lämna klagomål har möjliggjorts inom offentlig förvaltning liksom i övriga samhället. Barns möjlighet till delaktighet är åsidosatt trots att vi juridiskt har förbundit oss till att förhålla oss till just detta i snart trettio år. Staten är ytterst ansvarig men mycket av arbetet ligger på regional och framför allt kommunal nivå utifrån närhetsprincipen till de enskilda barnen.

När det gäller det juridiska räcker det inte med att bara peta in delar av konventionen i befintlig lag, vi måste göra konventionen i sig till lag för att tydliggöra helheten. Innebörden av detta är att vi har två juridiska traditioner att jobba med. Men det är ingen som i dagsläget vet exakt vad det kommer att innebära. Det som vi vet är att domstolarna nu kan använda barnkonventionen i sig självt på grund av att det nu blir en egen rättskälla. Det räcker med konventionen i sig själv för att ta det till domstol. Vi står inför att pröva barnkonventionen rent juridiskt där det behövs prejudikat inom de olika artiklarna för att få en juridisk tolkning inom svenska rättsväsendet.

Vilken lag kommer att få företräde?

En juridisk tradition i Sverige säger att speciallagar har företräde framför mer allmänt hållna lagar. Där är barnrättskonventionen allmänt hållen och därför utifrån denna tradition svagare. Exempelvis har i denna tradition socialtjänstlagen företräde över barnrättslagen. Men detta står i kontrast till en annan stark juridisk tradition som pekar på att nya lagar har företräde framför äldre lagar vilket talar för barnrättslagen. Vikten är att se till att få in ärenden som prövas utifrån de olika traditionerna för att definiera och konkretisera barnrättslagen.

Vad vi vet är att Barnkonventionen kommer att ha företräde framför olika typer av myndigheters föreskrifter och allmänna råd. När myndigheter säger saker som bryter mot barnkonventionen så står barnkonventionen över.

ARTIKEL 12

Konventionsstaterna ska tillförsäkra det barn som är i stånd att bilda egna åsikter rätten att fritt uttrycka dessa i alla frågor som rör barnet. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

För detta ändamål ska barnet, i alla domstolsförfaranden och administrativa förfaranden som rör barnet, särskilt beredas möjlighet att höras, antingen direkt eller genom en företrädare eller ett lämpligt organ och på ett sätt som är förenligt med nationella procedurregler.

ARTIKEL 13

Barnet ska ha rätt till yttrandefrihet. Denna rätt innefattar frihet att oberoende av territoriella gränser söka, ta emot och sprida information och tankar av alla slag, i tal, skrift eller tryck, i konstnärlig form eller genom annat uttrycksmedel som barnet väljer.

Utövandet av denna rätt får underkastas vissa inskränkningar men endast sådana som är föreskrivna i lag och som är nödvändiga: (a) för att respektera andra personers rättigheter eller anseende, eller, (b) för att skydda den nationella säkerheten, rättsordningens grunder (ordre public) eller folkhälsan eller den allmänna moralen.

Problematiken med barns rätt till att delta och göra sin röst hörd när det kommer till det offentliga arbetet är att det finns en påfallande brist inom kommunal och regional nivå.

Exempel är hur kommun och region hänvisar till synpunktsfunktioner på kommunala hemsidor för barn och ungas möjlighet att uttrycka sig - där funktionen är inbyggd i en struktur som ej är anpassad eller för den delen appellerar på barn och unga - att jämföra med till exempel UMO.se. Sverige har ett stort behov av att utveckla hur vi tar hand om vad barn tycker och tänker.

ARTIKEL 31

Konventionsstaterna erkänner barnets rätt till vila och fritid, till lek och rekreation anpassad till barnets ålder och rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet. Konventionsstaterna ska respektera och främja barnets rätt att till fullo delta i det kulturella och konstnärliga livet och ska uppmuntra tillhandahållandet av lämpliga och lika möjligheter till kulturell och konstnärlig verksamhet samt till rekreations och fritidsverksamhet.

Från och med 1 januari har barn en lagstadgad rätt att ta del av det kulturella och konstnärliga livet. Det är något att ta fasta på, det är en lagstadgad rättighet. Men är det alla barn som får ta del av detta och vad kräver det i resursfördelning och tillgänglighet?

Enligt Kommittén för barnrätt så finns det en mängd olika kriterier som måste vara på plats för att kunna överhuvudtaget hävda principen om alla barns rätt till kultur och fritid.

För det första måste det finnas god kännedom om ALLA barns tillgång och möjligheter att delta utifrån funktionalitet, geografi, socioekonomisk tillhörighet och ålder. Här finns en stor kunskapslucka utifrån den bristande statistik som ligger till grund för att utvärdera och konkretisera åtgärder och stärka tillgången av kulturell och konstnärlig verksamhet.

Det handlar heller inte enbart om att skapa kulturella verksamheter, om verksamheterna i sig inte är tillgängliga – det vill säga platser och miljöer som är fria från stress, fria från fördomar och diskriminering samt där vägen till och från verksamheten upplevs som trygg och säker – kan vi inte hävda att vi uppfyller principen om alla barns rätt att ta del av det kulturella och konstnärliga livet.

Det ligger främst på kommunerna att upprätthålla att barnkonventionen följs och genomsyrar verksamheten. Att lokalisera och implementera åtgärder där det saknas strukturer. Det yttersta ansvaret ligger på staten.

Strax under en tredjedel av barn i förskoleålder upp till nian upplever sin skolväg som otrygg.

Problematiken är att bristen på offentliga arenor där barns röster tas in och tas om hand vilket hindrar möjligheten att på riktigt komma till botten med samtliga frågeställningar runt tillgänglighet och aktivitet. Vi tar en massa beslut som involverar barn men tar inte in barnen i beslutet, detta är i förlängningen ett kostsamt misstag då vi missar värdefull information i till exempel stadsplanering och nybyggnation.

Om vi skall försöka hitta en nivå som ligger inom konventionens ramar måste vi först hitta ett sätt där barn kan kommunicera med beslutsfattare, sedan behöver vi ett annat sätt där tjänstemän kan inhämta information och kommentarer från barn och unga, och vidare behöver barn och unga en struktur där deras klagomål kommer fram och har möjlighet att pröva sina ärenden. Det räcker inte med ett ungdomsfullmäktige inom kommunen för att hävda barns möjlighet till inflytande.

Men detta är bara gångbart då barn och unga har en medvetenhet om sina rättigheter. Detta innebär att vi behöver en struktur där vi berättar för barn och unga att de har dessa rättigheter. Och så behöver vi ha en struktur där vi också stöttar barn och ungas egna organisering. Där de får göra vad de vill.

Trots dessa brister har det inte tillförts några ytterligare ekonomiska resurser i och med att Barnkonventionen får en starkare position när den blir lag. Ett kortsiktigt tänkande som i längden kommer att bli mer kostsamt. Istället borde vi nu satsa såväl kapital som tid att ta in barns perspektiv i alla beslut som ligger framöver. Det står i barnkonventionen att det gäller samtliga beslut som tas som involverar barn, en stenhård tolkning innebär det alla åtgärder som sker. Det innebär att som kommuninvånare har en möjlighet att hävda barnkonventionen och barns rätt i samtlig verksamhet och arbete som görs inom kommunen.

Som avslut så krävs det av vuxna att hävda barnens rätt i alla instanser. Så länge systemet inte inbegriper möjligheter för alla barn att göra sin röst hörd är det upp till oss vuxna att ligga på, anmäla och ifrågasätta i varje fråga, varje beslut, för att på riktigt se till att konventionen som lag skall gälla.

EXEMPEL FRÅN HUR KOMMUNER JOBBAR MED BARNKONVENTIONEN:

Malmö Stad har på stadsövergripande nivå två personer på heltid som har i uppgift att implementera barnkonventionen i kommunens arbete. Det finns ett politiskt styrdokument som är antaget av kommunfullmäktige som rör barnkonventionen. Varje år utlyser kommunstyrelsen medel som förvaltningarna kan söka för arbete med barnkonventionen

Det finns minst en person på varje förvaltning som har i sitt uppdrag att jobba med barnkonventionen och driva det arbetet. Malmö Stads kulturförvaltningen håller just nu på att ta fram en kulturell allemansrätt för barn på skoltid, ett sätt att tillgodose alla barns rätt till kultur.

Stockholms stad har en kommunal barnombudsman och ett stort nätverk.

Göteborgs Stad arbetar med de mänskliga rättigheterna. Men erfarenheten visar att de kommuner som fokuserar på de mänskliga rättigheterna och inte har ett uttalat barnrättsfokus missar barnens rättigheter.

Sammanställt av Erika Isaksson utifrån Åsa Ekmans föreläsning 30 september 2019

YLVA ÅGREN Fil.dr. i barn-och ungdomsvetenskap, inriktning barnkultur. Verksam som lektor vid Institutionen för pedagogik, kommunikation och lärande, Göteborgs universitet

VAD ÄR ETT BARN?

Barnsyn i barnkulturella uttryck i historiskt och nutida perspektiv.

”Barn ska vara barn”. Orden satt på en vägg ovanför ett nyöppnat barn gym i Göteborg för ett antal år sedan. Varje gång jag passerade där funderade jag över vad som menades med den där meningen. Vad är det barnen ska vara? Och hur blir de det genom att gå till just detta barn gym? Vad är det de inte ska vara? Och tanken breddades vidare – vad är ett barn – egentligen?

Stanna upp ett slag, du som läser denna text och fundera. Vad är ett barn - för just dig? Kanske tänker du på någon som är lekfull eller nyfiken, oskuldsfull eller sårbar, på en individ som just börjat sin livsvandring, eller på alla under 18 år, vilket är den juridiska beskrivningen av ett barn. De begrepp, etiketter eller kategoriseringar som vi förknippar med och använder för att beskriva något, kan förstås som det sätt vi skapar mening på i världen och gör den begriplig för oss (Börjesson, 2003). Hur vi pratar om, betraktar och värderar kategorin barn, formar också den verklighet och det samhälle som de individer som faktiskt är barn just nu, växer upp i.

Barndomsforskning som fält dominerades länge av psykologiska teorier, där barn främst studerades utifrån biologi, utveckling och socialisation. Barndomen betraktades som universell, statisk och naturgiven. Under slutet av 1900-talet genomgick fältet ett paradigmskifte som tillskrivs den s.k. nya barndomssociologin. Barndomsforskningen idag utgår från en syn på barndom som något socialt och kulturellt konstruerat (James, Jenks & Prout, 1998). Det innebär i korthet att den innebörd vi lägger i begreppet barndom är föränderlig och omförhandlas över tid. Barndom som livsfas tar sig olika uttryck och tillskrivs varierande egenskaper beroende på var i världen, i vilken tid och i vilken social miljö vi växer upp. Barndom kan inte heller särskiljas från aspekter som ålder, kön, etnicitet, funktionalitet, klass osv. varpå det är rimligare att tala om barndomar än om barndom som ett universellt och stabilt fenomen (Halldén, 2009; James & Prout, 1997).

Att förstå barndom som något socialt konstruerat är inte detsamma som att hävda att barndomen inte existerar eller att förneka barns biologiska och sociala omognad. Men det ger utrymme för skillnad och tar avstånd från en generaliserande syn på barns utveckling där barnet framhålls som passivt och ses utifrån en bristsyn. Forskningsfältet har delvis vuxit fram i takt med FN:s konvention om barnets rättigheter och centralt inom det nya paradigmet fältet är en syn på barn som sociala aktörer. Barn tar inte bara passivt över kulturella föreställningar, normer och strukturer utan tillskrivs handlingsförmåga och anses ha möjlighet att påverka, iscensätta och förändra sin omgivning. Dagens barndomsforskning poängterar vidare att barns sociala relationer är meningsfulla att studera i sin egen rätt, oavsett vuxenvärldens perspektiv och villkor (Halldén, 2009; James & James, 1997; Ågren, 2015).

Barnkulturforskning är som område starkt influerat av det synsätt som präglar forskningsfältet barndomsstudier där vikten av att studera och uppfatta barns enskilda handlingar, sociala och kulturella föreställningar, strukturella perspektiv och diskursiva mönster accentueras. Centralt för förståelsen av barnkultur är att den skapas och utformas, diskuteras, debatteras och forskas om utifrån vuxenvärldens tolkningsföreträden, värderingar och normer (Helander 2011; Ågren, 2015).

I takt med att samhället förändras, ändras också våra idéer och föreställningar om barn, barndom, fostran, kön osv, något som blir väldigt tydligt i de barnkulturella konstnärliga uttrycken över tid. I det följande vill jag, med hjälp av olika forskare, ge exempel på hur barnsynen inom scenkonst, barnlitteratur och teve för barn har förändrats under 1900-talet, för att avsluta med en liten spaning om var vi står idag, strax innan barnkonventionen görs till lag i Sverige. Jag vill poängtera att de korta nedslag som görs inte ska läsas som en heltäckande bild utan som just exempel, och jag reserverar mig för att ha missat väsentliga tidsmarkörer.

Såväl barnboken som barnteatern har historiskt sett spelat en viktig roll för barns uppfostran. Under tidigt 1900-tal var berättelserna fulla av normer och värderingar skulle präntas in i de unga. Renlighet, religion, kunskap och moral fördes fram genom gudfruktiga och goda barn och sedelärande historier om hur illa det kan gå för deras motsatser (Helander, 1998; Kåreland, 2008). När upplysningens ideal ersattes av romantikens, tonades kravet på kunskap ner till förmån för känsla och fantasi och sagotraditionen växte sig stark på såväl scen som i böcker. Den fostrande aspekten, och tidstypiska bestraffnings- och belöningssystem är centralt även om berättelsen kläs i mer fantasifull dräkt. Karin Helander (1998; 2004) skriver att Zacharias Topelius' sagospel, präglade av en romantisk natursyn och stark religiositet, var en grundbult i den svenska professionella barnteatern fram till 1900-talets mitt. Även pionjärtiden för radio och teve präglades av en paternalistisk anda där barnet "med mild och varsam hand skulle tämjäs till gott uppförande, lydnad och renlighet" (Rydin, 2000, s. 346).

Vi kastar oss raskt fram till efterkrigstidens 40- och 50-tal, där en ny, friare barnsyn träder fram genom ett antal barnboksförfattare. Lena Kåreland (2008) menar att Astrid Lindgrens Pippi Långstrump som 1945 gjorde entré på den barnlitterära scenen, kom att bli en symbol för detta nya, fria barn, som sätter sig över vuxnas förbud och krav. Även Lennart Helsing utmanade normer för god smak och lät barnen ta del av ett avantgardistiskt formspråk, där fantasi och nonsens fick ta plats istället för konventionella hemmiljöer och småstadsideyler (Kåreland, 2008). På teaterscenen och senare i televisionen tar det hurtfriska och käckta barnet plats och läser mysterier och (Rydin, 2000; Helander, 2003).

Vid slutet av 1960-talet och under 70-talets början blåser nya vindar i det svenska samhället och begreppet "god barndom" får nya innebörder. Den politiska och kulturella debatten radikaliserades och barnen betraktades som en medborgare med rätt att få kunskap om omvärlden och det samhälle de levde i. Ett typexempel på en pjäs som tog barnens verklighet på allvar och lät dem få sina erfarenheter gestaltade på scen, var Suzanne Ostens och Per Lysanders barntragedi Medeas barn som hade premiär 1975. Pjäsen väckte debatt och många vuxna menade att pjäsen med sitt starka budskap kunde skada barnen (Helander, 2014). Även inom barnlitteraturen och TV-utbudet dominerade realistiska vardagsskildringar och många tabugränser överskreds. Även faktaböcker och nyhetsprogram gjorde entré i barnkulturen (Rydin, 2000; Kåreland, 2008).

Under 80-90-talet ökar barncentreringen i teve och allt fler barn tar plats i rutan. Maktrelationen mellan vuxna och barn utmanas i flera program, vuxna syns mindre och barnen är självständiga och starka och det är deras röster som hörs (Rydin, 2000). Även inom teatern laboreras det med gränserna mellan barndom och vuxenhet. Helander (2003) beskriver hur scenkonsten under slutet av 1900-talet och början av 2000-talet präglas av ett medialiserat och kommersialiserat samhälle och där utforskande av roller och identitet står i centrum, och där det kompetenta barnet existerar parallellt med det utsatta, sårbara.

Samtidens åsikter och värderingar över tid blir alltså tydliga i barnkulturens uttryck. Ofta existerar olika idéer och värderingar samtidigt, något som inte framkommer så tydligt i den korta historiska genomgång som ni just läst. Om man vill generalisera kan det kokas ner till diskussioner om vilken verklighet som ska skildras i barnkulturen, ska barnet skyddas eller informeras (Helander, 2014; Kåreland, 2008).

Nu står vi inför en samhällsförändring där barnets rättigheter tydligare kommer att erkännas genom att barnrättskonventionen blir lag i Sverige i januari 2020. En snabb spaning av var det barnkulturella fältet befinner sig idag visar att idén om det lärande barnet fortfarande är stark, i såväl böcker som teveprogram. Författaren Ulf Stark (2014) vänder sig mot en industri av lättlästa, pedagogiskt utformade böcker som han menar mer eller mindre efterliknar läromedel, och där syftet är att främja läsningen men som sker på bekostnad av litteraturens själ. Han menar: "I litteraturen finns ofta ett vibrerande hålrum som skapar berättelsens resonans - precis som tomrummet i fiolens kropp ger den dess särskilda ton. Litteraturen - liksom övrig konst - söker formulera sådant som inte går att formulera så precist oprecist på något annat sätt" (Stark, 2014, s. 66). På liknande vis visar Åsa Pettersson (2013) hur underhållning i teveprogrammen för barn legitimeras med ett lärande tilltal och innehåll.

Sida vid sida med det lärande barnet och kultur som fostran, finns barnkultur som vågar spränga gränser och ta barnet på allvar. Där det kompetenta barnet med rättigheter förstås som en individ med förmåga och rätt att få ta del av starka konstnärliga upplevelser. Scenkonst och barnlitteratur som vågar gestalta svåra ämnen och inte väjer för komplexa känslor eller existentiella frågor, utan som har tilltro, till och med till de allra minsta barnens förmåga att "förstå" konst (Helander, 2014, s. 30). Detta synsätt står i bjärt kontrast mot den oro och ängslan kring vad barn tål och vad kan vi visa för barn vilket också är ett tecken i tiden. Debatten har under de senare åren blossat upp i flera olika sammanhang. Gemensamt för dem alla är att de starka, existentiella känslorna tycks ha blivit ett minerat område i barnkulturen, främst från de som konsumerar och köper in kulturen (föräldrar, skola, förskola osv), (Helander, 2017). Intressant nog rör debatten bara den s.k. "finkulturen", medan den kultur som barn själva tar del av via sociala medier, och som verkligen kan rymma existentiella frågor, i stort sett inte diskuteras alls.

Även denna text har fokuserat på estetiska kulturuttryck som vuxna skapar för barn och vilken barnsyn som därigenom synliggörs. Viktigt att påminna läsaren om, är att barn inte är passiva mottagare av de diskurser, normer eller värderingar som vuxna har om barn och barnkultur. Tvärtom går de aktivt i dialog med dessa, gör motstånd, omtolkar och reproducerar, på plattformar och arenor och med uttryck som de själva väljer.

Ylva Ågren

Referenser:

Börjesson, Mats (2003): Diskurser och konstruktioner. En sorts metodbok. Lund: Studentlitteratur.

Halldén, Gunilla (2007): Barndomssociologi och möjligheten av ett psykosocialt perspektiv. I: G.

Halldén, Gunilla (Red.): Den moderna barndomen och barns vardagsliv (s. 25-40). Stockholm: Carlsson.

Helander, Karin (1998): Från sagospel till barntragedi. Pedagogik, förströelse och konst i 1900-talets svenska barnteater, Stockholm: Carlssons.

Helander, Karin (2003): Barndramatik och barndomdiskurser. Lund: Studentlitteratur.

Helander, Karin (2011): Introduktion. Locus 3-4, 3-8.

Helander, Karin (2014): Vision, kunnande och samspel-barnteater och kvalitet i historiskt perspektiv. I: Helander (red): Mycket väl godkänd - vad är kvalitet i barnkulturen? Nr 47. Centrum för Barnkulturforskning: Stockholms universitet

Helander, Karin (2017): Klassiker i nya tolkningar. Om samtida scenkonst för ung publik.

I: Hällström (red): Tillbaka till framtiden – barnkultur i dialog med vårt förflutna. Nr. 50 Centrum för Barnkulturforskning: Stockholms universitet.

James, Allison., Jenks, Chris. & Prout, Alan (1998): Theorizing childhood. Cambridge: Polity Press.

James, Allison., & Prout, Alan (Red.) (1997): Constructing and reconstructing childhood: Contemporary issues in the sociological study of childhood. London: Falmer Press.

Kåreland, Lena (2008): Barnlitteraturens utveckling i Sverige, litteraturbanken.se

Pettersson, Åsa (2013): TV for children: How Swedish public service television imagines a child audience. Linköping: Linköping University.

Rydin, Ingegerd (2000): Barnens röster: Program för barn i Sveriges radio och television 1925-1999. Stockholm: Stiftelsen Etermedierna i Sverige.

Stark, Ulf (2014): Den goda författaren. I: Helander (red) Mycket väl godkänd - vad är kvalitet i barnkulturen? Nr 47. Centrum för Barnkulturforskning: Stockholms universitet

Ågren, Ylva (2015): Barns medierade värld. Syskonsamspel, lek och konsumtion. Stockholm: Stockholms universitet.